Styret – Salten Brann IKS

Sak nr. 48-2018 27. september 2018

POLITISK PROSESS – MELØY KOMMUNE OG VEDTAK OM INNFØRING AV «MENS VI VENTER PÅ AMBULANSEN»

Se vedlegg: Kommunalt vedtak med 3 vedlegg (14 jun. 18)

1. Bakgrunn

Meløy kommune har over lengre tid utredet en sak vedrørende etablering av prosedyren; «mens vi venter på ambulansen» som er utviklet av stiftelsen Norsk luftambulanse. Saken har vært utredet i over 6 mnd og ble behandlet i kommunestyret i Meløy kommune, den 14. juni 2018.

2. Sakens faktum

Sitert fra saken;

Prosjektet «mens vi venter på ambulansen» eies av Stiftelsen Norsk Luftambulanse SNLA. SNLA er en utvikler og tilrettelegger for en best mulig luftambulansetjeneste i Norge, og er ikke en kommersiell markedsleverandør. Målet med å etablere prosjektet «mens du venter på ambulansen» er å utdanne førstehjelpere for å skape trygghet i lokalmiljøene. Det handler om å gi pasienten riktig hjelp til rett tid – sammen ned kommune og spesialisthelsetjenesten. Prosjektet «mens du venter på ambulansen» innebærer å lære opp «akutthjelpere», som skal ta hånd om alvorlig syke pasienter frem til profesjonell hjelp kommer frem. Akutthjelperne er de lokale brannmannskapene, som etter opplæring fra SNLA skal være i stand til å bruke hjertestartere og gi oksygen til alvorlig syke pasienter i en akutt fase.

Det er viktig å presisere at akutthjelperne er et supplement til den lokale helseberedskapen. Akutthjelperne skal kun utkalles av 110 sentralen når den lokale helseberedskapen ikke kan komme frem i tide på grunn av samtidskonflikter. Erfaringsmessig er brann i all hovedsak den første nødetaten som kommer frem til et skadested, og prosjektet skal bidra til at brannmanskapen i slike situasjoner kan bistå med å hjelpe pasienter i akuttfasen. Akutt-hjelperen er hele tiden under veiledning fra 110 sentralen, og kan gi verdifulle opplysninger til den profesjonelle helseberedskapen i perioden frem til de ankommer stedet og kan overta pasienten. Brannmannskapene skal gjennomgå et e-læringsprogram på egen hånd, og deretter gjennomføre en hel dag opplæring med SNLA. Det gjennomføres ca 12-15 øvelsescases, og

det skal gis retrening hvert år i prosjektperioden. Opplæringen fokuserer på ABCDE systematikken som beskrevet i presentasjonen fra SNLA, og det gis opplæring i basale tiltak i en akuttfase. «Mens du venter på ambulansen» inngår som en del av den kommunale beredskapen. Mannskapene som deltar i ordningen lønnes av kommunen som ved andre utrykninger (brann/ulykker/hjertestans). Kostnader til opplæring med instruktører, utstyr (hjertestartere, oksygen, div bandasjemateriell mv), bekledning, retrening og oppfølgning av brannmannskapene dekkes av SNLA. Stiftelsen Norsk Luftambulanse sin erfaring med prosjektet så langt har vært meget positive. Akutthjelperne har kommet frem til skadestedet inntil 70 minutter før ambulanse/lege. Akutthjelperne gir god og riktig hjelp, og det er kommet svært gode tilbakemeldinger fra ambulanse og legevakt. Både pasienter og pårørende har satt stor pris på å få rask hjelp. Så langt er erfaringene at prosjektet bidratt til reduserte kostnader for kommunene ved at akutthjelperne har begrenset skadeomfanget hos pasienten. Det er stor interesse for prosjektet nasjonalt, og til nå er lokale akutt team etablert på 222 steder i Norge. Prosjektet har allerede reddet mange liv på landsbasis og er blitt en suksess.

3. Kommunestyrets vedtak

Meløy kommune har fattet følgende vedtak:

1. Det vises til utredning av prosjekt «Mens vi venter på ambulansen»
2. Kommunestyret vedtar å innføre det toårige prosjektet «Mens vi venter på ambulansen» i Meløy kommune fra 2019.
3. De økonomiske forutsetningene for prosjektet innarbeides i budsjett for 2019.
4. 4. Prosjektet «Mens vi venter på ambulansen» er et supplement til den lokale helseberedskapen i Meløy kommune. Meløy kommune vil ikke akseptere at ambulansetilbudet vurderes eller endres som følge av dette prosjektet.

4. Vurderinger

Selskapet er positive til kommunens ønske om å styrke den kommunale akuttmedisinske beredskapen. Den kommunale saken belyser med all tydelighet at innføring av dette isolert sett er bra for kommunens innbyggere. Sistnevnte er et generelt argument som vil være allmenngyldig for alle kommunene i Norge som vurderer å innføre dette tiltaket.
Selskapet har derimot en del betenkeligheter som må avklares før denne ordningen iverksettes. Til kommunens rådmann er følgende informasjon gitt i mail av 6. juni 2018

1. *Den store betenkeligheten som jeg har handler om ansvarsdelingen mellom stat og kommune. Det faktum at staten har ambulanseansvaret med tilhørende tjenesteleveranse er et viktig prinsipp å erkjenne. Dersom kommunen lager løsninger som kompenserer for manglende statlig ressurstilgang så vil MVA undergrave det faktum at vi ønsker at staten skal ta mer ansvar, det kommer på et vis ikke fram i statens statistikk. Det betyr altså at antall hendelser som ambulansene skal rykke ut til kan bli færre ved at MVA løser oppdragene alene eller delvis alene.*
2. *Et annet poeng som jeg finner problematisk er utredningen av denne saken som sådan. For at en utredning skal holde tilstrekkelig kvalitet så må forholdet til forvaltningen (punkt 1) få betydelig plass. Et annet forhold som må belyses er hvilke lovmessige konsekvenser dette*

får vi for de som skal stå ansvarlig for å levere MVA – på sikt så jobber HD med å skjerpe lovkravene for offentlige ressurser som skal levere akutt-tjenester. Dette kan også komme til å gjelde brannmannskaper som skal levere MVA. Dersom dette skjer så vil det være ekstremt ressurskrevende å levere kompetent personell med rett utdanning/kurs fra Salten Branns side. Jeg har en mistanke om at det vil bli snakk om betydelig ressursinnsats fra mannskapene, med fravær fra ordinær jobb, og Salten Brann som selskap. NLA kjører kursene, men siden det bare er snakk om deltidskonstabler (som elever) så er problemstillingen allmenngyldig. Jeg understreker at det ikke er dagens kompetanse-påbygning jeg frykter – jeg frykter derimot at HD kommer til å skjerpe kravene til slik type innsats – det vil få konsekvenser for organisering av dette ansvaret som arbeidsgiver helt opp til politisk nivå.

3. *Det siste poenget jeg ønsker å trekke fram er at en utredning av MVA som Meløy kommune ønsker å fatte vedtak om, som vil innebære bruk av selskapets mannskaper, bør styre-behandles i selskapet. Deretter bør den prinsipielle debatten vedrørende utvidelse av tjenesteleveransen gjennomføres av rep skapet. Det som kan være løsningen på dette er at Meløy kommune lager en to-trinns modell av saken og fatter et betinget prinsippvedtak om MVA som deretter ønskes behandlet i Salten Branns linje opp til rep skapet.*
4. *Oppsummert; Jeg har stor forståelse for at Meløy kommune ønsker MVA. Det eksisterer noen prinsipielle hindre som må utredes skikkelig, ikke bare økonomi. Skjerpede krav til kompetanse og lovhjemling vil kunne bli særdeles kostnadskrevende å forholde seg til. Saken bør/skal behandles i selskapets før endelig vedtak fattes.*

Basert på denne betenkeligheten så fikk selskapet svar fra ordfører Sigurd Stormo, 16. sep 2018 som følger;

I debatten vi har hatt i KST som vedtok dette så var det enighet om at dette skulle prøves ut i en periode og hvis vi ikke var fornøyd etter endt «bindingstid» skulle prosjektet ikke videreføres. Vi kan gå ut av prosjektet når som helst, men ved å delta i to år beholder vi uansett hjertestarterne. Kommunestyret tok også høyde for at det er Meløy kommune som betaler utgiftene til prosjektet.

Spørsmålet blir om man kunne sett på dette som en pilot og at Meløy kommune gjør et direktekjøp fra Salten brann for en prosjektperiode på 2 år. Da kunne man sammen evaluere prosjektet før man innfører en permanent ordning gjennom Salten brann. Uansett synes jeg det du skisserer virker fornuftig, vi starter opp i 2019 med direktekjøp så snart vi er klar, så utreder du en sak til representantskapet til mai 2019. Sikkert greit å vente til da siden vi først må vedta budsjett for 2019. I saken til kommunestyret var kostnadene beskrevet, det som er usikkerhet rundt er hva hver uttrykning vil koste.

Vedtak KST:

1. *«Det vises til utredning av prosjekt «Mens vi venter på ambulansen»*
2. *Kommunestyret vedtar å innføre det toårige prosjektet «Mens vi venter på ambu-lansen» i Meløy kommune fra 2019.*
3. *De økonomiske forutsetningene for prosjektet innarbeides i budsjett for 2019.*
4. *Prosjektet «Mens vi venter på ambulansen» er et supplement til den lokale helseberedskapen i Meløy kommune. Meløy kommune vil ikke akseptere at ambulansetilbudet vurderes eller endres som følge av dette prosjektet.»*

De økonomiske konsekvensen var utredet slik i KST saken:

En innføring av prosjekt «mens vi venter på ambulansen» vil gi en økt kostnad for kommunen. SNLA skal bidra med den første opplæringen på førstehjelp, hjertestarter, luft og det øvrige utstyret som er en del av utstyrspakken til brannstasjonene. Opplæringen starter med E-læringskurs som alle brannmannskapene skal gjennomføre. Deretter settes det av en hel dag til opplæring fra SNLA, som kommer til Meløy. Det skal gis øving på 12-15 øvelsescases. Skal alle ansatte i brann i Meløy kommune ha lønnet opplæring en hel dag, vil dette gi en engangskostnad på ca 80.000,-.

Salten Brann IKS har ansatt 40 personer i Meløy kommune. En brannkonstabelstilling utgjør 0,96 % og inkluderer 18 øvingstimer per år. Hvis prosjektet innføres bør øvingstimene økes til 21 timer per år og gi ca 1,12% stilling. En slik økning i stillingsressursen vil koste 31.000,- per år for hele brannkorpset.

Det har ikke vært mulig å finne gode estimater for hva den faktiske utrykningskostnaden vil være når brannmannskapene blir utkalt til utrykning for helseoppdrag.

5. Oppsummering

Som selskapet har redegjort for tidligere så er Salten Brann IKS positive til å utvide tjenesteansvarsområde med medisinske akutt-tjenester. Luftambulansens konsept, mens vi venter på ambulansen, er i så måte et konsept som gir verdifull kompetansetilførsel for å kunne ivareta et slik ansvar sett ut fra et praktisk ferdighetsnivå.

Selskapet understreker at en slik tjeneste vil lovmessig reguleres av lov om helsepersonell. Dette er en lov som selskapet ikke har erfaring eller kompetanse med å forvalte. Hva et slikt mer-ansvar egentlig betyr i praksis for kompetanse, internkontroll, ledelse og organisering er ikke utredet i saken i det hele tatt. Det er fra helsedirektoratets side gjort et betydelig poeng av at det følger et stort mer-ansvar med å ta på seg denne oppgaven. Meløy kommune har ikke utredet dette.

Selskapet er betenkt til utviklingstrekket som innebærer å ta på seg akuttmedisinsk mer-ansvar. Uten statlige føringer og tilrettelegginger for dette fra direktoratene så er selskapet bekymret for at denne tjenesten vil kunne undergrave den kommunale og statlig akuttmedisinske tjenesteleveransen og at nasjonal helsestatistikk vil vise at behovet for spesielt statlig akuttmedisin vil synke. I så fall er dette en svært uønsket utvikling.

Kostnadsmessig så kan selskapet akseptere kalkylene for implementering som er lagt til grunn i saken, men som ordfører selv uttaler hva driften av en slik tjeneste vil koste pr år er dessverre ikke utredet. I så måte kan ikke selskapet ta på seg et mer-ansvar som ikke fullt ut er uredet med tanke på økonomiske-konsekvenser.

Selskapet vil understreke at den største betenkeligheten ligger langs to hovedspor; 1) Konsekvenser ved utvidelse av tjenesteleveranseområdet med påfølgende lover og forskrifter og 2) Samlede økonomiske konsekvenser ved innføring og drift av ordningen.

6. Forslag til styrevedtak

1. *Styret er positive til konseptet «mens vi venter på ambulansen som stiftelsen Norsk Luftambulanse har utarbeidet.*
2. *Styret mener at utvidelse av tjenesteleveranseområder skal kunne gjennomføres, men i tråd med vedtektenes bestemmelser og dermed skal saksgangen være slik at saken skal styrebehandles før vedtak gjøres i representantskapet (eierne).*
3. *Grunnlaget for saksbehandling må være fullstendig og belyse alle sider ved en sak.*
4. *Styret registrerer at saksutredningen i Meløy kommune er noe ufullstendig og at saken som sådan skal saksbehandles i styret og representantskap før selskapet iverksetter en implementering på varig basis.*
5. *Styret ber selskapet om å lage en generell sak til rep skapet vedrørende innføring av NLAs «mens vi venter på ambulansen»*
6. *Styrets gir selskapet klarsignal til å iverksette en prosess hvor Meløys vedtak implementeres som et prøveprosjekt over 2 år, men som kjøp av tjenester hvor alle kostnader og lovmessige implikasjoner ivaretas.*

Bodø, 27. september 2018

_____

Per Gunnar Pedersen
Daglig leder/Brann- og redningssjef
Salten Brann IKS